

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 281/2025-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Libušou Dočkalovou, advokátkou, Lachova 32, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-7C/31/2011 a Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 5Co/54/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-7C/31/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. B1-7C/31/2011 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava IV **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **771,68 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. mája 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B1-7C/31/2011 a krajského súdu v konaní sp. zn. 5Co/54/2023. Žiada prikázať krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a o priznanie finančného zadosťučinenia 14 000 eur a náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 281/2025-14 z 13. mája 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B1-7C/31/2011 a krajského súdu v konaní sp. zn. 5Co/54/2023. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol.

II.

Skutkové východiská a sťažnostná argumentácia

3. Predmetom napadnutého konania na mestskom súde a krajskom súde, v ktorom je sťažovateľ žalobcom, je uplatnený nárok na uloženie povinnosti zdržať sa konania a na náhradu nemajetkovej ujmy (vo veci ochrany osobnosti). O žalobe z 28. februára 2011 rozhodol súd prvej inštancie rozsudkom z 2. mája 2022, teda po vyše 11 rokoch. Proti rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, spis sa od 20. apríla 2023 nachádza na krajskom súde, pričom o odvolaní nebolo dosiaľ rozhodnuté.

4. Podľa sťažovateľa v postupe súdu prvej inštancie sa od začiatku prejavujú závažné nedostatky, ktoré výrazným spôsobom negatívne dopadajú na celú dĺžku súdneho konania. Túto do určitej miery ovplyvnili aj zmeny zákonného sudcu. Poukázal tiež na to, že súd prvej inštancie doručil žalovanému na vyjadrenie žalobu až po 7 rokoch od jej doručenia súdu a prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až po vyše 9 rokoch od podania žaloby.

5. Sťažovateľ je toho názoru, že po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, a existujúci stav po podaní žaloby a odvolania nemožno pripísať ani faktickej zložitosti prejednávanej veci. Zároveň sa žiadnym spôsobom nepričinil o prietahy v konaní a vyvinul všetko úsilie na to, aby súd mohol konať účelne, efektívne a bez prietáhov.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

6. Mestský súd vo svojom vyjadrení stručne popísal priebeh napadnutého konania, pričom spor po právnej a skutkovej stránke nepovažuje za zložitý. Ščasti bola podľa neho celková dĺžka súdneho konania, najmä za obdobie od podania žaloby do 15. novembra 2017, ovplyvnená procesnou aktivitou sťažovateľa, v dôsledku ktorej boli vydané viaceré procesné rozhodnutia a spis bol viackrát predkladaný na krajský súd. Stav konania bol podľa súdu nepochybne ovplyvnený aj viacnásobným prerozdelením spisu a je len dôsledkom chronického stavu preťažnosti pôvodného Okresného súdu Bratislava I. Ústavnú sťažnosť považuje za účelovo podanú, najmä s ohľadom na výrok rozsudku súdu prvej inštancie vydaného v napadnutom konaní.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

7. Krajský súd vo svojom vyjadrení poukázal na to, že vec mu napadla 20. apríla 2023 a aj v súvislosti so sťažovateľovou sťažnosťou podanou predsedovi sudu bol 9. mája 2025 určený termín pojednávania na 27. máj 2025. Uvedený termín bol z dôvodu práceneschopnosti sudcu spravodajcu zrušený a určený nový termín pojednávania na 17. jún 2025. Sťažovateľ podľa krajského súdu v ústavnej sťažnosti výslovne nepoukazuje na postup konajúceho senátu a zároveň v danej veci nejde o spor, ktorý by vyžadoval prednostné vybavenie.

8. Krajský súd tiež poukazuje na rozhodovaciu prax a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd nepovažuje ústavnú sťažnosť vo vzťahu k jeho postupu v konaní sp. zn. 5Co/54/2023 za dôvodnú.

III.3. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ sa v replike k vyjadreniam mestského súdu a krajského súdu nestotožnil so závermi v nich uvedenými, keďže objektívne nezohľadňujú neprimeranú dĺžku súdneho konania 14 rokov. Z obsahu vyjadrení vyplýva, že ani jeden súd nespochybňuje samotnú dĺžku konania ani príčiny neprimeraných prieťahov. Všeobecné súdy tak podľa sťažovateľa neuniesli bremeno tvrdenia o nedôvodnosti a účelovosti jeho ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B1-7C/31/2011:

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide

o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

14. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľ žalobcom v konaní o uplatnenom nároku na uloženie povinnosti zdržať sa konania a na náhradu nemajetkovej ujmy (vo veci ochrany osobnosti), ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania pred mestským súdom (resp. jeho právnym predchodcom) nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

15. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom.

16. Pokiaľ mestský súd poukazuje na procesnú aktivitu sťažovateľa, súvisiace vydávanie procesných rozhodnutí a viacnásobné predkladanie spisu na krajský súd, ústavný súd k tomu uvádza, že využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

17. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu (resp. jeho právneho predchodcu) z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu napadnutého konania. Po doručení odpovede Centra právnej pomoci 14. septembra 2015 týkajúcej sa zastupovania sťažovateľa v napadnutom konaní ostal konajúci súd nečinný takmer 10 mesiacov, keď až 11. júla 2016 doručoval rozhodnutie o zastavení konania ustanovenému zástupcovi sťažovateľa. Súd

18. novembra 2016 oznámil žalovanému možnosť vyjadriť sa k sťažovateľom podanému odvolaniu, následne ostal opäť nečinný, a to vyše 8 mesiacov, keď až 25. júla 2017 znova oznámil žalovanému možnosť vyjadriť sa k sťažovateľom podanému odvolaniu. Po márnom uplynutí lehoty sťažovateľovi na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalovaného 15. júna 2018 súd vykonal ďalší úkon až po 10 mesiacoch, keď 16. apríla 2019 uznesením vyzval sťažovateľa na odstránenie väd žaloby. Termín pojednávania nariadený na 22. marec 2021 bol zrušený z dôvodu preloženia zákonného sudcu na súd vyššej inštancie, následne bol spis dvakrát prerozdelený a až 22. októbra 2021 bol nariadený nový termín pojednávania na 24. január 2022. Súd tak z dôvodu zmien zákonných sudcov vo veci nekonal cca 7 mesiacov. Po doručení vyjadrenia žalovaného k odvolaniu sťažovateľa 5. augusta 2022 ho súd zaslal sťažovateľovi na vyjadrenie až 10. marca 2023, teda po vyše 7 mesiacoch nečinnosti.

18. Na základe uvedených skutočností predstavuje celková doba nečinnosti vo veci konajúceho súdu prvej inštancie cca 3 roky a 6 mesiacov.

19. Vo vzťahu k obrane mestského súdu spočívajúcej v argumentácii o chronickej preťažnosti súdu prvej inštancie ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

20. Vychádzajúc z uvedeného, predovšetkým s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania a vymedzené obdobia nečinnosti, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní pred súdom prvej inštancie došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, hoci predmetná vec bola v merite v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená, avšak mestský súd bude ešte rozhodovať o výške náhrady trov konania.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 14 000 eur, čo odôvodňuje celkovou dĺžkou napadnutého konania, stavom právnej neistoty a pocitom bezmocnosti pri uplatňovaní práv.

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

25. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného mestským súdom, resp. jeho právnym predchodcom, ako aj na jeho už uvedenú neodôvodnenú nečinnosť, berúc do úvahy predmet konania na mestskom súde, správanie s'ťažovateľa a skutočnosť, že vec už bola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej s'ťažnosti v merite právoplatne skončená, ústavný súd považoval priznanie 2 000 eur pre s'ťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu s'ťažovateľa nevyhovel.

IV.2. K namietanému porušeniu základných práv s'ťažovateľa postupom krajského súdu v konaní sp. zn. 5Co/54/2023:

27. Krajský súd v konaní sp. zn. 5Co/54/2023 o podanom odvolaní rozhodol po 2 rokoch a takmer 2 mesiacoch od predloženia veci. Ústavný súd konštatuje, že toto obdobie rozhodovania krajského súdu vykazuje priet'ah, ten však vzhľadom na všetky okolnosti nedosahuje takú ústavne relevantnú intenzitu, aby bolo možné konštatovať porušenie označených práv s'ťažovateľa. Krajský súd krátko po podaní s'ťažnosti s'ťažovateľom predsedovi súdu na priet'ahy v odvolacom konaní (po štyroch dňoch) nariadil termín pojednávania a po niečo vyše jednom mesiaci rozhodol o podanom odvolaní rozsudkom. S'ťažnosť teda zjavne splnila svoj účel a viedla k náprave.

28. Ústavný súd síce podanie s'ťažnosti predsedovi súdu na priet'ahy nepovažuje za podmienku podania ústavnej s'ťažnosti, na druhej strane využitie tohto právneho prostriedku môže nepochybne v určitých situáciách viesť k náprave namietaného stavu (m. m. IV. ÚS 143/2022, IV. ÚS 141/2025). Ústavný súd rešpektuje aj judikatúru EŠLP (pozri napríklad rozsudky vo veci Išt'ván, Išt'vánová proti Slovenskej republike a Komanický proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012), z ktorej vyplýva záver, že s'ťažnosť podaná predsedovi súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nemožno považovať za efektívny právny prostriedok nápravy porušenia práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak vzhľadom na uvedené okolnosti danej veci by takáto skoršia aktivita s'ťažovateľa v podobe podania s'ťažnosti predsedovi súdu bola spôsobilá viesť k skoršiemu rozhodnutiu o jeho odvolaní.

29. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, vychádzajúc z citovanej judikatúry, aktuálneho stavu napadnutého konania krajského súdu (ktoré je právoplatne skončené), ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý postup krajského súdu nie je poznačený priet'ahmi v ústavne relevantnej intenzite, preto ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa v tejto časti nevyhovel.

V.

Trovy konania

30. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal s'ťažovateľovi náhradu trov konania 771,68 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2025 (príprava a prevzatie

veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 371 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 14,84 eur. Náhradu za tretí úkon právnej služby – repliku sťažovateľa z 8. augusta 2025, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

31. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2025

Robert Šorl
predseda senátu